

ข่าวจาก หนังสือพิมพ์ ไทยรัฐ
ฉบับวันจันทร์ที่ 3 เมษายน พ.ศ.2566

เช็กอุณหภูมิเมืองไทยร้อนปรอทแตก
สสน.เตือนสถานการณ์ "น้ำ ปริมาณฝน ภัยแล้ง" ปี 2566

หลังจากที่ “กรมอุตุนิยมวิทยา” ได้ประกาศให้ประเทศไทยเข้าสู่ฤดูร้อนปี 2566 มาตั้งแต่ต้นเดือน มี.ค.ที่ผ่านมา และจะยาวนานไปสิ้นสุดช่วงกลางเดือน พ.ค. โดยคาดปีนี้ จะร้อนกว่าปีที่แล้ว อุณหภูมิร้อนที่สุดจะสูงถึง 40-43 องศาเซลเซียส ในช่วงปลายเดือน มี.ค.-เม.ย. ซึ่งจะร้อนแรง แสบผิวแคไหน เชื่อว่าคนไทยคงได้สัมผัสกันแล้วถ้วนหน้า

“ฝนฟ้า” ที่ดูเหมือนว่าจะตกลงมาน้อยกว่าปกติ ทำให้คนบางกลุ่มเริ่มกังวลถึงสถานการณ์ “ภัยแล้ง” ว่าจะเกิดขึ้นซ้ำซากในประเทศไทยเหมือนหลายต่อหลายปีที่ผ่านมาหรือไม่

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อผลการศึกษาขององค์กร “German watch” จากประเทศเยอรมนี ที่ไม่แสวงหากำไรและสนใจเรื่องการค้าอาหาร นโยบายการเกษตรและสิ่งแวดล้อม ได้ออก “ดัชนี ความเสี่ยงด้านภูมิอากาศโลก (Global Climate Risk Index-CRI)” โดยผลการศึกษาประจำปี 2564 พบว่าประเทศไทยมีความเสี่ยงด้านภูมิอากาศโลกสูงเป็นอันดับ 9 ของโลก จากทั้งหมด 180 ประเทศ

“ทีมข่าวเศรษฐกิจ” มีโอกาสสัมภาษณ์ “ดร.สุทัศน์ วีสกุล” ผู้อำนวยการ สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) หรือ สสน. หน่วยงานหลักที่เก็บรวบรวมข้อมูลน้ำของ ประเทศ ซึ่งเป็น “คลังข้อมูลแห่งชาติ” และมีหน่วยงานมากกว่า 60 หน่วยงานนำไปใช้วางแผน บริหารจัดการน้ำ เกี่ยวกับสถานการณ์ฝน และน้ำของไทยในปี นี้ เพื่อให้หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนบริหารจัดการน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ และกำหนด มาตรการช่วยเหลือประชาชน และเกษตรกรได้อย่างทันที่

ปี 66 ส่อเกิดปัญหาภัยแล้งบางพื้นที่

ดร.สุทัศน์ฉายภาพให้เห็นสถานการณ์ฝนปีนี้ว่า จากการติดตามสถิติปริมาณน้ำฝนของไทยเฉลี่ย 30 ปี (ปี 2524-2553) และดัชนีมหาสมุทร (ค่าระดับการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิพื้นผิวน้ำทะเลที่ต่างไปจากค่าปกติ ที่ล้อมประเทศไทย 3 มหาสมุทร คือ มหาสมุทรแปซิฟิกด้านตะวันออก (ONI) มหาสมุทรแปซิฟิกฝั่งเหนือ (PDO) และมหาสมุทรอินเดีย (DMI) พบว่า

“ปี 66 มีโอกาสที่ปริมาณฝนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย (1,500 มิลลิเมตร) ส่วนปีถัดไปมีโอกาสที่น้อยกว่าค่าเฉลี่ย และอาจเกิดภัยแล้ง หากปีนี้ไม่ระวังใช้น้ำที่มีอยู่ (น้ำต้นทุนในอ่างเก็บน้ำทั่วประเทศ)”

แต่เมื่อพิจารณาเชิงพื้นที่ พบว่าภาคกลาง ภาคตะวันออก เฉียงเหนือตอนล่าง และภาค ตะวันออก ซึ่งมีนิคมอุตสาหกรรม และโรงงานอุตสาหกรรมจำนวนมาก ปริมาณฝนอาจน้อยกว่า ค่าเฉลี่ย และเมื่อพิจารณาเป็นรายเดือน พบว่า เดือน มี.ค. มีฝนมากกว่าค่าเฉลี่ย อาจเกิดพายุ ถูกร้อนบ่อยครั้ง โดยเฉพาะภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออก ซึ่งพื้นที่นอกเขตชลประทาน ควรกักเก็บน้ำสำรองไว้เพื่อเตรียมรับมือ เพราะจะเกิดฝนทิ้งช่วง 2 ครั้งระหว่างเดือน มี.ย.-ก.ค.

ขณะที่เดือน ส.ค. มีแนวโน้มที่ภาคเหนือและภาคตะวันออก เฉียงเหนือตอนบนจะมีร่อง มรสุมพัดผ่าน และอาจมีพายุ 1 ลูก ทำให้ฝนยังมากกว่าค่าเฉลี่ย และเดือน ก.ย.ที่ปกติมีฝนมาก สุดในรอบปีนั้น ในปีนี้จะน้อยกว่าค่าเฉลี่ย ทำให้ตอนบนของประเทศ โดยเฉพาะภาคกลาง ภาค ตะวันออก อาจมีฝนน้อยกว่าปกติ และอาจกระทบต่อน้ำต้นทุนในช่วงฤดูแล้งปี 66-67 ดังนั้น ใน เขตพื้นที่ชลประทานควรใช้น้ำอย่างระมัดระวัง ส่วนเดือน ต.ค. จะมีฝนมากอีกครั้ง ขณะที่เดือน พ.ย.-ธ.ค. พื้นที่ภาคใต้ จะมีฝนน้อยกว่า 2 ปีที่ผ่านมา จึงควรกักเก็บน้ำสำรองไว้ในแหล่งน้ำเพื่อ เตรียมรับมือกับสถานการณ์เช่นกัน

“ปีนี้ฝนน้อยจนเกิดภัยแล้งหรือไม่ ยังไม่สรุป แต่น้อยลงแน่นอน เช่น เดือน ก.ค. คาดการณ์น้อยกว่าค่าเฉลี่ย 13% เดือน ก.ย. ก็คาดจะน้อยกว่าปกติ ส่วนภาคใต้ คาดจะน้อยกว่า เฉลี่ยถึง 20-30%”

สำหรับสถานการณ์น้ำในอ่างเก็บน้ำทั่วประเทศ ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ปานกลางถึงมาก ส่วนปริมาณน้ำใช้การ 4 เขื่อนหลักกลุ่มเจ้าพระยา ได้แก่ เขื่อนภูมิพล เขื่อนสิริกิติ์ เขื่อนแควน้อย บำรุงแดน และเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ขณะนี้เหลือ 9,200 ล้าน ลบ.ม. เพียงพอใช้แบบปีต่อปี

“ส่วนปีหน้าหากพิจารณาตามสถิติ มีโอกาสที่ฝนจะน้อยกว่าค่าเฉลี่ย และอาจเกิดภัยแล้ง ได้ ขณะนี้ต้องใช้น้ำอย่างระมัดระวัง เพื่อให้มีน้ำใช้อย่างเพียงพอสำหรับทั้งเพื่ออุปโภคบริโภค การเกษตร และรักษาระบบนิเวศ เพื่อให้ผ่านพ้นช่วงหน้าแล้งปีหน้าไปได้อย่างไม่ลำบาก”

ดัชนีเปราะบางภัยแล้งซีเป้าพื้นที่เสี่ยง

ทั้งนี้ สสน. ได้พัฒนาระบบติดตามดัชนี เปราะบางภัยแล้ง และพยากรณ์ภัยแล้งมาตั้งแต่ปี 58 โดยใช้ข้อมูลจากดาวเทียม เพื่อชี้เป้าพื้นที่ภัยแล้ง และ เป็นข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเตรียมมาตรการ ช่วยเหลือประชาชนได้อย่างทันที่ และวางแผน บริหารจัดการน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่ได้ปรับปรุงเพิ่มเติมในปี 62 เพื่อติดตามภัย แล้งจากปริมาณน้ำฝน ที่เรียกว่า ดัชนีภัยแล้งด้านอุตุนิยมวิทยา ซึ่งถ้าฝนน้อย แสดงว่า น้ำน้อย ต่อมาปี 65 ได้ปรับปรุงให้ละเอียดมากขึ้น สามารถแจ้งเตือนพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งได้ในระดับตำบล จากเดิมระดับจังหวัด หรือที่เรียกว่า ดัชนีภัยแล้งด้านการเกษตร เพราะเล็งเห็นว่า พื้นที่ด้าน การเกษตรของไทยกว่า 80% อยู่นอกเขตชลประทาน ซึ่งมีโอกาสเสี่ยงภัยแล้งมากหากฝนตกน้อย โดยใช้ปัจจัยอื่นๆมาประกอบการพยากรณ์ เช่น ความชื้นในดิน ดัชนีพรรณพืช และอุณหภูมิ

พื้นผิว ซึ่งจะดูความหนาแน่นของพืชในแต่ละพื้นที่จากภาพถ่ายดาวเทียม ถ้าน้ำไม่มี พืชจะไม่สมบูรณ์ หรือพื้นที่ที่มีอุณหภูมิสูงๆ พืชอาจขาดน้ำได้

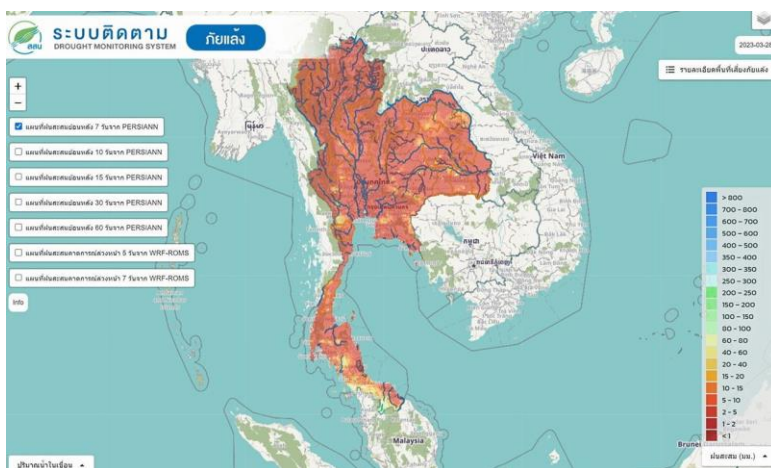
“สสน.เป็นหน่วยงานแรกที่ทำดัชนีแปรสภาพภัยแล้งได้แบบละเอียด ซึ่งเป้าพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งได้ถึงระดับตำบล โดยแสดงผลแต่ละพื้นที่เป็น 5 ระดับ คือ น้อยมาก น้อย ปานกลาง สูง และสูงมาก ขณะนี้มีความแม่นยำ 50-60% ยังต้องพัฒนาระบบให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น”

เนื่องจากยังมีข้อด้อย เช่น การใช้ข้อมูลพื้นผิว อาจตีความผิดพลาดได้ เพราะช่วงฤดูเก็บเกี่ยว มีการเผาตอซังข้าว ไร่อ้อย ไร่ข้าวโพด และมีไผ่ป่า ทำให้ข้อมูลพื้นผิวสูงกว่าปกติ และเกิดภัยแล้งเทียมได้

สำหรับดัชนีแปรสภาพภัยแล้งนี้ สสน.นำขึ้นเว็บไซต์ thaiwater.net และส่งให้หน่วยงานต่างๆ เช่น กรมบรรเทาสาธารณภัย กรมฝนหลวง กรมชลประทาน ศูนย์ข้อมูลน้ำจังหวัด ฯลฯ พิจารณาการช่วยเหลือเกษตรกร และประชาชนได้อย่างทันท่วงที ก่อนที่ผลผลิตจะเสียหาย หรือเดือดร้อนหนัก อีกทั้งยังทำให้วางแผนบริหารจัดการน้ำมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงส่งให้สภาเกษตรกรแห่งชาติ เพื่อแจ้งเตือนสมาชิก ทำให้วางแผนการเพาะปลูกได้ดีขึ้น ลดความเสียหายของผลผลิตได้ดีขึ้น

“ตั้งเป้าหมายปรับปรุงดัชนีภัยแล้งให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เตือนภัยได้ละเอียดขึ้น โดยจะทำเป็นดัชนีภัยแล้งด้านอุทกวิทยา ที่เอาตำแหน่งของอ่างเก็บน้ำมาวิเคราะห์ดัชนีภัยแล้งด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยจะดูสุขภาพ คุณภาพพืช ถ้าสุขภาพ คุณภาพไม่ดี ก็จะขายไม่ได้ หรือขายไม่ได้ราคา”

แผนบริหารจัดการน้ำชุมชน

“ดร.สุทัศน์” กล่าวอีกว่า นอกจาก สสน.จะเป็น “คลังข้อมูลน้ำแห่งชาติ” แล้ว ยังช่วยเหลือชุมชนทั่วประเทศให้สามารถ “บริหารจัดการน้ำ” ได้ด้วยตนเอง เพิ่มน้ำต้นทุน มีน้ำสำรองไว้ใช้ ช่วยให้วางแผนเพาะปลูกได้ง่ายขึ้น ลดความเสียหายของผลผลิต สร้างรายได้ อย่างยั่งยืน

“สสน.ช่วยชุมชนให้บริหารจัดการน้ำได้เองมาตั้งแต่ปี 55 เริ่มจาก 50 ชุมชน 236 หมู่บ้าน ลดอุทกภัยและภัยแล้งได้ 19,370 ครัวเรือน พื้นที่ 143,147 ไร่ เพิ่มปริมาณน้ำสำรองได้ 2.3 ล้าน ลบ.ม. ล่าสุดปี 65 ชุมชนต้นแบบเพิ่มขึ้นไม่มากอยู่ที่ 60 ชุมชน เพราะต้องการให้ชุมชนไปสร้างเครือข่ายชุมชนใกล้เคียง แต่หมู่บ้านเพิ่มขึ้นเป็น 1,827 หมู่บ้าน ลดอุทกภัยและภัยแล้งได้กว่า 7 แสนครัวเรือน พื้นที่ 3.95 ล้านไร่ เพิ่มปริมาณน้ำสำรอง 120 ล้าน ลบ.ม. เพิ่มผลผลิตในฤดูแล้งได้ 3,900 ล้านบาท ประหยัดงบประมาณรัฐที่ใช้ชดเชยความเสียหายให้เกษตรกรได้เกือบ 8,000 ล้านบาท”

“เพราะ “น้ำคือชีวิต” เมื่อมีน้ำ ประชาชนก็ทำมาหากิน ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ได้ตลอดปี ขยายผลผลิต และมีรายได้ตลอดปี สส. และชุมชนต้นแบบ ยังคงช่วยกันขยายผลความสำเร็จไปสู่ชุมชนอื่นๆอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น” นายสุทัศน์กล่าวทิ้งท้าย

ทีมเศรษฐกิจ

คอลัมน์ หน้ามองฟ้า เท้าเหยียบดิน : ปีนี้จัดดีปีเกษตรจะโต 2-3%

ถือเป็นข่าวดี นายฉันทานนท์ วรรณเขจร เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (สศก.) เผยถึงภาวะเศรษฐกิจการเกษตรไตรมาสแรก ปี 2566 (มกราคม-มีนาคม 2566) ขยายตัวร้อยละ 5.5 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน

สาขาพืช ขยายตัวร้อยละ 7.9 ปศุสัตว์ ร้อยละ 0.8 บริการทางการเกษตร ร้อยละ 4.0 ป่าไม้ ร้อยละ 0.7 มีเพียงสาขาประมงเท่านั้นที่ -0.5 ขณะที่แนวโน้มเศรษฐกิจการเกษตรทั้งปี 2566 คาดว่าจะขยายตัวอยู่ในช่วงร้อยละ 2.0-3.0 เมื่อเทียบกับปี 2565 ทุกสาขาการผลิตมีแนวโน้ม ขยายตัว จากปัจจัยสนับสนุนด้านสภาพอากาศที่เอื้ออำนวย ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำ แหล่งน้ำตามธรรมชาติที่มีเพียงพอสำหรับการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ และทำประมง

การดำเนินนโยบายของภาครัฐและความร่วมมือของภาคส่วนต่างๆ ในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีการผลิต ยกกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร และผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับปัจจัยเอื้ออีกอย่างคือ ส่งเสริมการรวมกลุ่มในการผลิตและแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า และตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค เพิ่มช่องทางให้เกษตรกรเข้าถึงและใช้ประโยชน์ข้อมูลขนาดใหญ่ และบริหารจัดการสินค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยการฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทยที่มีแนวโน้มที่ดี ช่วยสนับสนุนให้ความต้องการสินค้าเกษตรและอาหารเพิ่มขึ้น ขณะที่เศรษฐกิจโลก โดยเฉพาะประเทศคู่ค้าหลักก็มีแนวโน้มดีขึ้นตามลำดับ

อย่างไรก็ตาม ยังมีปัจจัยเสี่ยงจากความแปรปรวนของสภาพอากาศ ที่อาจส่งผลกระทบต่อพื้นที่เกษตร การระบาดของโรคพืชและสัตว์ที่ต้องเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิด ปัจจัยถ่วงสำคัญอีกอย่างคือ ต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นจากราคาปัจจัยการผลิตทั้งราคาน้ำมัน ปุ๋ยเคมี สารกำจัดศัตรูพืช และอาหารสัตว์ รวมถึงอัตราเงินเฟ้อที่อยู่ในระดับสูง ความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน ความขัดแย้งระหว่างรัสเซียและยูเครนที่ยืดเยื้อ สงครามทางการค้า และแนวโน้มเศรษฐกิจโลกที่อาจชะลอตัว นี่คือนิสัยที่รัฐบาลหลังเลือกตั้งต้องรับมือ